สมาคมจีนแคะ

โ สมาคมแห่งแรกในไทยโ

ย

ธีรวิทย์ สวัสดิบุตร

ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย จีนแคะเมืองจีนกับจีนแคะในเมืองไทย นั้นมีความแตกต่างกันหลายประการ ซึ่งมีหลายสาเหตุที่ทำให้เป็นเช่นนั้น แต่ประเพณีบางอย่างก็ได้สืบทอดกันมาไม่ขาดสาย แม้จะไม่หวือหวา แต่ก็ยังคงเดิมอยู่ที่ช่วยกันรักษาความภาคภูมิใจต่อมาคำว่า โ จีนแคะโ ต้องให้ความหมายเพื่อเข้าใจ สักเล็กน้อย คำว่า โ แคะโ ตรงกับคำว่า โ เค่อโ ในภาษาจีนกลาง แปลว่าแขกหรือผู้มาเยือน ซึ่งความหมายนี้มีพื้นฐานทางประวัติศาสตร์ที่เล่าต่อกันมาหลายชั่วคน เหตุที่เรียกว่า โ แขกโ นั้น เป็นคำที่ชาวพื้นเมืองที่อาศัยอยู่ทางตอนใต้ของประเทศจีนใช้เรียกคนจีนที่ลงมาอาศัยอยู่ทางใต้ ต้องขอท้าวความเดิมว่า ในสมัยก่อนที่ราชวงศ์ฮั่นจะแตกนั้น คนจีนแทบจะไม่ได้อยู่ในเขตตอนใต้ของแม่น้ำแยงซีเกียงเลยปล่อยให้แขก โ พวกฮวนโ อันหมายถึง ชนชาติส่วนน้อยเช่นพวกจ้วง ไต เวียดนาม และอื่น ๆ อาศัยอยู่ ดังนั้นทางราชการจีนในเวลานั้นจึงถือเอาสถานที่ห่างไกลเช่นนั้นเป็นที่สำหรับเนรเทศชาว โ ฮั่นโ ที่มีความผิด หรือไม่ก็พวกกบฏที่ต้องการส้องสุมกำลังต่อต้านราชวงศ์ก็หลบมาอยู่ในบริเวณนี้ และพวกที่หนีการรังแกของเจ้าหน้าที่บ้านเมืองที่ทุจริตคอยรีดนาทาเร้น ก็เช่นเดียวกันเนื่องจากความรักอิสรภาพ ดังจะเห็นได้จากการที่ในประวัติศาสตร์จีนต่อ ๆ มาจะมีการสะสมกำลังของกบฏทางตอนใต้เพื่อยกกำลังไปตีเมืองหลวงที่ฉางอันบ้าง ไคฟงบ้าง ด้วยเหตุดังกล่าวนี้เอง คนที่เป็นชนชาติส่วนน้อยต่าง ๆ จึงเรียกคนจีนที่อพยพลงมานี้ว่า โ เค่อโ หรือ โ แคะโ อันเป็นการเรียกคนแปลกหน้า แต่เมื่อระยะเวลาผ่านมาคำนี้ก็เลือน ๆ ความหมายเดิมไป กลายเป็นคำใช้เรียกคนจีน กลุ่มหนึ่งซึ่งอาศัยอยู่ในมณฑลกลางตุ้งคาบเกี่ยวมณฑลฮกเกี้ยน ซึ่งมีภาษาและวัฒนธรรมบางอย่างในการดำเนินชีวิตเป็นของตนเองแต่พวกจีนแคะ กลับเรียกตัวเองว่า โ ฮากกาโ ซึ่งก็มีความหมายเช่นเดียวกัน การกระจายของชาวจีนแคะไปอยู่ตามที่ต่าง ๆทำให้จีนแคะแยกออกเป็นสองกลุ่มง่าย ๆ คือ พวกแคะลึก กับแคะตื้น

ย

ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย แคะลึก หมายถึง จีนแคะที่อยู่ในบริเวณที่อื่นๆ และเป็นชนกลุ่มน้อยในชุมชนอื่น ซึ่งก็มีความผิดแผกทางด้านภาษาที่ใช้บ้างแต่ก็รู้ว่าเป็นจีนแคะอยู่ สังเกตได้จากอาชีพจีนแคะนั้นจะมีความชำนาญในอาชีพทำเครื่องหวาย เครื่องเงิน ทอง เครื่องหนังต่าง ๆ เช่น รองเท้า ซึ่งบางอย่างมีความชำนาญ ที่ถ่ายทอดต่อกันมาไม่มีใครสู้ได้ ความรักอิสรภาพ ไม่ยอมอยู่ให้ใครรังแกของจีนแคะนั้นยังคงแสดงให้เห็นอยู่ต่อมาเป็นระยะ ๆ แม้จะเป็นพวกที่รักความสงบ นักปฏิวัติที่สำคัญของเมืองจีนอย่างท่านซุนยัดเซ็น หรือ ซุนจงซัน โ บิดาของประเทศจีนยุคใหม่โ ท่านเย่เจี้ยนอิงอดีตรัฐมนตรี กลาโหมและประธานสภาประชาชนของสาธารณรัฐประชาชนจีนก็เป็นแคะเหมือนกัน อยากทำความเข้าใจในที่นี้ว่า คำว่าจีนแคะ แต้จิ๋ว ฮกเกี้ยนหรือ ไหหลำนั้นไม่ได้หมายถึงแค่สถานที่ หรือชื่อแซ่แค่นั้น แต่มีความหมายมากกว่านั้น เพราะวิถีชีวิตในสังคมจีนนั้นจะมีการอยู่รวมกลุ่มกันเป็นหมู่บ้าน เป็นเมืองซึ่งมีอาณาเขตพอสมควร คนที่อยู่ในชุมชนเหล่านั้นไม่ว่าจะมีแซ่อะไรก็ตามจะต้องทำความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านการอยู่กินประจำวัน มีการแบ่งงานในความรับผิดชอบไม่ว่าจะด้านอาชีพการรักษาปลอดภัยของชุมชน การเสียภาษา การใช้น้ำชลประทาน ตลอดจนการปันส่วนเครื่องอุปโภคบริโภคในยามจำเป็น เพราะคงเป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่าเมืองจีนนั้นความคงเป็นที่ทราบกันอยู่แล้วว่า เมืองจีนนั้นความแร้นแค้นมีอยู่มากและสงครามก็เกิดบ่อยเหลือเกิน ชุมชนจีนแบบนี้เองเป็นที่มาของคำว่าจีนแต้จิ๋ว จีนแคะ ไหหลำดังกล่าว ซึ่งภาษาทางด้านสังคมวิทยาก็กล่าวว่ามีลักษณะที่เรียกว่า โ Clansโ หรือจีนว่า โ จู๋โ ซึ่งต่างจากระบบ โ วรรณะโ ของอินเดีย แต่ก็มีเป้าหมายไม่ต่างกันนักในด้านการสร้างความปลอดภัยแก่สมาชิกชุมชน สภาพทางสังคม อย่างนี้เองที่ติดตัวชาวจีนที่เดินทางออกมาจากแผ่นดินแม่มาแสวงหาทางออกของชีวิต คนจีนโพ้นทะเลเหล่านี้ก็อดไม่ได้ที่จะไปรวมกลุ่มกันขึ้นมาพึ่งพาอาศัยกันในรูปแบบที่เคยเป็นมา ในเมืองไทยเองจะเห็นสิ่งเหล่านี้ได้ชัดเจนจากบรรดาสมาคมชาวจีนที่อยู่นับร้อยสมาคมจีนแคะเองก็เหมือนคนจีนอื่น ๆ โดยเฉพาะชาวจีนตอนใต้ที่อพยพออกจากเมืองแม่มายังเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แต่ชาวจีนแคะนั้นอาชีพหลักตอนที่อยู่เมืองจีนนั้นก็คือการเกษตรกรรม เพราะดินแดนที่จีนแคะอาศัยอยู่นั้นอยู่ในหุบเขาตอนต้นแม่น้ำ มีเมืองเหมยเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับพวกแต้จิ๋ว ซึ่งอยู่ปลายแม่น้ำ แล้วย่อมไม่อาจแข่งขันความสามารถทางการค้ากับเขาได้ ส่วนความชำนาญเฉพาะอย่างนั้นก็สู้พวกตอนเหนือที่เก่งเรื่องทำเหมืองไม่ได้อีก ฉะนั้นจึงพบว่า อาชีพของจีนแคะรุ่นแรก ๆ ที่เข้ามาอยู่ในเมืองไทยจึงมักเป็นกรรมกรตามท่าเรือเสียเป็นส่วนใหญ่ แต่ต่อมาเมื่อจีนแคะที่เป็นพวกมีความรู้ขึ้นมาเช่นพวกหมอยาหรือพวกช่างฝีมือที่เคยผ่านโรงเรียนมาบ้างเดินทางเข้ามาก็ทำให้มีคนหลายอาชีพมากขึ้น เพราะว่ากันตามจริงเมืองเหมยนั้นก็ได้ชื่อว่าเป็นเมือง การศึกษาที่สำคัญเมืองหนึ่งของกวางตุ้ง และคนจีนแคะเองนั้นก็เป็นนักศึกษาหาความรู้ที่เก่งคนหนึ่ง แต่ก็มักจะมุ่งเป็นขุนนางจอหงวนหรือซิ่งไฉกัน จึงไม่เก่งการค้าเท่าที่ควร

ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ในวันที่ ๑๘ ตุลาคม พ.ศ.๒๔๕๑ ชาวจีนแคะกลุ่มหนึ่งที่ทำธุรกิจในเมืองไทย ๓๐ คน

ได้เข้าร่วมลงลายมือชื่อเพื่อทำหนังสือยื่นต่อพระยาสุขุมนัยวินิตเพื่อขอตั้งสโมสรการค้า อย่างเป็นทางการ โดยขอให้พระยาสุขุมวินิตเป็นผู้อุปถัมภ์และบำรุงสมาคม เมื่อได้รับหนังสือแล้ว พระยาสุขุมนัยวินิตได้นำเรื่องขึ้นกราบบังคม ทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพิจารณาโดยได้เสนอความเห็นว่า โ พวกชาติอื่น ๆ คอยดูพวกแคะอยู่เหมือนกัน ถ้าเป็นการเรียบร้อย ก็จะเอาอย่างบ้างโ ในการยื่นหนังสือครั้งนี้กลุ่มที่ขอตั้งได้แสดงตัวยืนยันความบริสุทธิ์ใจ โดยทำหนังสือว่าได้เลิกประพฤติตัวเป็นอั้งยี่เด็ดขาดและให้เจ้าหน้าที่กองตระเวนไปเก็บเครื่องสัญญาต่าง ๆ ที่มีอยู่ในที่ประชุมให้หมด ซึ่งทำให้สมเด็จฯกรมหลวงดำรงราชานุภาพ (ขณะนั้น) เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยทรงพิจารณาเป็นควรให้ตั้งสมาคมได้เพราะการเสนอนั้นไม่ขัดต่อกฎหมาย โดยมีเงื่อนไขว่าให้ตั้งเฉพาะที่กรุงเทพฯ และให้มีสมาชิกที่เป็นจีนแคะจากเมืองจีนและบุตรจีนเท่านั้น ด้วยเหตุนี้เองสโมสรจีนแห่งแรกจึงได้เกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๔๑ โดยใช้ชื่อว่า โ สโมสรจีนกรุงเทพฯโ ที่ถูกต้องตามกฎหมายและรัฐบาลรับรองอย่างเป็นทางการ ต่อมาเมื่อเกิดปัญหาที่บีบรัด โ ยิวแห่งบูรพทิศโ ช่วงระยะเวลาหนึ่ง ทำให้บทบาทของสมาคมการค้าจีนต่าง ๆ ซบเซาลงไปและสมาคมจีนต้องหันมาดำเนินงานในด้านสังคมสงเคราะห์เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายและไม่ถูกทางการเพ่งเล็ง ทำให้ความสัมพันธ์กับรัฐบาลเป็นไปโดยปกติ สมาคมจีนแคะแห่งประเทศไทยซึ่งมีนายเซียวเต็กซู เป็นนายกสมาคมคนแรกได้ดำเนินงานมาด้วยดีนับได้จนถึงทุกวันนี้ก็ ๕๐ ปี (นับแบบจีน) สำหรับผู้ก่อตั้งสมาคมรุ่นแรก ๆ ที่มีชื่อเสียงก็ได้แก่ต้นตระกูลล่ำซำ ต้นตระกูลห้างใต้ฟ้า เป็นต้น

ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย สิ่งที่น่าภาคภูมิใจของสมาคมจีนแคะก็คือ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จมาเยือนสมาคม ซึ่งถือเป็นเกียรติยศที่สมาคมได้รับมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ งานหลักของสมาคมจีนแคะนั้น คุณเต็กไหง่ ผู้จัดการสมาคมที่เป็นติดต่อกันมานานถึง ๒๖ ปี เปิดเผยว่าเป็นงานสังคมสงเคราะห์ช่วยเหลือสมาชิกโดยมีโรงเรียนจิ้นเตอะตั้งอยู่ที่ทำการของสมาคมหลังโรงภาพยนตร์เทียนกัวเทียน โรงพยาบาลจงจินต์อยู่ที่หัวลำโพง โรงเรียนจิ้นเตอะนั้นเปิดสอนภาษาจีนกลาง ปัจจุบันมีนักเรียน ๔๐๐ กว่าคน โดยสมาชิกที่ส่งลูกหลานเข้ามาเรียนจะได้ลดค่าเล่าเรียนแต่ก็รับเด็กทั่วไปด้วยไม่จำเพาะเฉพาะสมาชิก ส่วนโรงพยาบาลนั้นสมาชิกสมาคม จะได้รับการลดค่ารักษา ๒๐ % ของค่ารักษาปรกติ นอกจากนั้นยังมีบริการจ่ายยาจีนฟรีแก่ผู้ที่สนใจไม่เลือกว่าจะเป็นใครอีกด้วยในด้านสังคม ทีมกีฬาฟุตบอลของสมาคมก็เคยมีชื่อเสียงเป็นที่ติดปากของแฟนฟุตบอลมานานแล้ว คือทีม โ หวีฝ่อโ (แปลว่ารักสันติภาพ) ซึ่งภายหลังเปลี่ยนมาใช้ชื่อสมาคมฮากกา แทน คุณเต็กไหง่ให้คำชี้แจงถึงการเปลี่ยนชื่อสมาคมจีนแคะเป็นสมาคมฮากกาแห่งประเทศไทยว่าย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย ย